

İKV BİLGİ NOTU

2024 ENERJİ YATIRIM RAPORU VE AB'NİN TEMİZ ENERJİ YATIRIMLARI

Fırat Akan, İKV Uzman Yardımcısı

Uluslararası Enerji Ajansı (*International Energy Agency - IEA*) tarafından 6 Haziran 2024'te yayımlanan "2024 Dünya Enerji Yatırım Raporu", 2023 yılında küresel enerji sektöründe sermaye akışlarını incelenmesini ve 2024 yılına dair öngörülerini içeriyor.¹ Raporunda, AB'nin, fosil yakıt bağımlılığını azaltmak ve enerji güvenliğini artırmak amacıyla yenilenebilir enerji ve elektrik şebekelerine büyük yatırımlar yaptığı belirtilirken AB'nin temiz enerji yatırımlarındaki öncü rolü vurgulandı.

Raporunda, yakıt ve elektrik arzı, kritik mineraller, verimlilik, AR-GE ve enerji finansmanı gibi alanlardaki yatırımları incelendi. Enerji yatırımlarında öne çıkan problemler kalıcı maliyet ve faiz oranı baskıları olarak belirtilirken, ortak yatırım eğilimleri büyük ekonomilerin temiz enerji üretimini artırmak için benimsediği yeni sanayi stratejileri ve enerji güvenliği ve karşılanabilirlik açısından temiz enerji harcamalarını destekleyen politikaların geliştirilmesi olarak yer aldı. Raporunda, 2024 sonu itibarıyla küresel ölçekte temiz enerji teknolojileri ve altyapısına yapılan harcamaların fosil yakıtlara yapılan harcamaların neredeyse iki katına çıkarak 2 trilyon dolara ulaşacağı öngörülmüyor.²

Raporunda AB Enerji Piyasaları

IEA'nın raporuna göre, Avrupa elektrik piyasasında üretim, şebekeler, depolama ve talep tarafı esnekliği arasında iyi bir yatırım dengesi gözlemlenirken, 2023 yılında elektrik şebekelerine yapılan yatırımlar %20'den fazla artarak neredeyse 65 milyar dolara çıktı. Bu durum, özellikle Orta Avrupa pazarlarına elektrik akışını kolaylaştırma açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirildi.

Gaz piyasasında ise, 2023 yılı boyunca petrol ve gaz yatırımları da artarak 30 milyar doları aştı, sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) yatırımları ise yaklaşık 7 milyar dolara ulaştı. Avrupa, Rus gazından uzaklaşmak için LNG ithalat kapasitesine 50 milyar metreküpten fazla ilave yaptı, bu kapasite çoğunlukla 'Yüzer Depolama ve Yeniden Gazlaştırma Üniteleri' (FSRU) aracılığıyla sağlandı. Hollanda, İtalya, Finlandiya, Yunanistan ve Almanya FSRU'ları satın alan veya kiralayan ülkeler oldu.

AB'nin Temiz Enerji Yatırımları

IEA'nın raporunda AB'nin son yıllardaki temiz enerji yatırım stratejisine özel bir başlık açıldı. AB, özellikle Rusya'nın Ukrayna'yı işgali sonrası doğal gaz tedarikinin kısıtlanmasıyla fosil yakıtlara olan bağımlılığını azaltma yolunda önemli adımlar attı ve enerji güvenliği ihtiyacına yanıt olarak son iki yılda şebeke ve yenilenebilir enerji gelişimini hızlandırdı. AB, halihazırda 55'e Uyum (*Fit for 55*) programı kapsamında, 2030

¹ IEA, 06.06.2024, Investment in Clean Energy This Year is Set to be Twice the Amount Going to Fossil Fuels, <https://www.iea.org/news/investment-in-clean-energy-this-year-is-set-to-be-twice-the-amount-going-to-fossil-fuels>

² IEA, *World Energy Investment 2024*, <https://www.iea.org/reports/world-energy-investment-2024>

yılına kadar net sera gazı emisyonlarını %55 azaltmayı ve 2050 yılına kadar iklim nötr hale gelmeyi hedefliyor. AB Konseyi, 27 Mayıs 2024'te temiz teknolojilerin üretimini desteklemeyi amaçlayan Net Sıfır Sanayi Yasası'nı (*Net-Zero Industry Act - NZIA*)³ kabul ederek 2030 yılına kadar enerji ihtiyacının %40'unu karşılamayı ve ithalat bağımlılığını azaltmayı taahhüt ediyor. Ayrıca yeni yasa kapsamında düşük karbon emisyonlu teknolojilere ulusal öncelik statüsü (*priority status*) verilerek finansman olanakları tanınacak. Bu bağlamda, IEA raporunda AB'deki büyük ekonomilerin yeni temiz enerji tedarik zincirlerinde avantaj sağlama yarışında olduğu ve son yasal düzenlemeyle AB ölçeğinde güçlü bir sanayi politikası kurgulandığı değerlendirildi.⁴

AB'de 2023 yılında yenilenebilir enerji üretimine yapılan yatırım, bir önceki yıla göre %6'dan fazla artışla neredeyse 110 milyar dolara ulaştı. Tedarik zinciri ve enflasyon baskıları nedeniyle yenilenebilir enerji için sermaye maliyeti hafifçe yükselse de yenilenebilir yatırımlar maliyet açısından rekabetçi kaldı. Danimarka ve Almanya, Avrupa'da rüzgâr enerjisi sektöründe öncü konumda yer alırken, kârlılık problemleri devam etti. İspanya, güneş enerjisi sektöründe öncülük yaptı ve yüksek güneş enerjisi üretim dönemlerinde toptan elektrik fiyatlarının düşmesine büyük katkı sağladı. Rapora göre son iki yılda temiz enerji yatırımları, küresel enerji krizi ve Rus gaz arzının kesilmesi nedeniyle AB'de artış gösterdi. AB, temiz enerji dağıtımında ve politika geliştirmede öne çıkarken, birçok ülkede ve AB düzeyinde enerji krizinin etkileri hissedildi. İthal yakıtlara olan bağımlılığı nedeniyle AB, temiz enerjiye fosil yakıtlara oranla daha fazla yatırım yapan bölgeler arasında yer aldı: fosil yakıtlar için harcanan her 1 dolar için, temiz enerjiye 10 dolarından fazla yatırım yapıldı.⁵

AB'nin temiz enerji stratejisinin global yatırım eğilimleri ve iklim hedefleri ile büyük ölçüde uyum gösterdiği görülürken AB'nin fosil yakıtlara kıyasla temiz enerjiye yaptığı yatırım oranı, diğer bölgeler için de örnek teşkil edebilecek bir model sunuyor. Son olarak raporda, gelecek yıllarda AB'nin bu yatırımları artırarak sürdüreceği ve küresel temiz enerji dönüşümüne katkı sağlayacağı öngörüldü.

³ Avrupa Komisyonu, 27.05.2024, "Net-Zero Industry Act", https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/net-zero-industry-act_en

⁴ IEA, *World Energy Investment 2024*, <https://www.iea.org/reports/world-energy-investment-2024>

⁵ A.G.E.